

Úvod

Nezamestnanosť mládeže má závažný vplyv na jednotlivcov, ako aj na spoločnosť i hospodárstvo. Pokiaľ sa urýchlene nezvrátia súčasné trendy, dnešná miera nezamestnanosti mládeže by mohla ohroziť dlhodobé vyhliadky na zamestnanie mladých ľudí, čo by mohlo mať vážne dôsledky pre rast a sociálnu súdržnosť v budúcnosti. V rámci širšej stratégie Európy na dosiahnutie rastu a vytvorenie pracovných miest je preto pomáhajúce mladým ľuďom pri vstupe na trh práce a zotrvaní na ňom a pri získavaní a rozvíjaní zručností, ktoré im umožnia v budúcnosti sa zamestnať, hlavnou prioritou Európskej únie.

Odporúčaním Rady Európskej únie z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých ľudí (2013/C 120/01) bolo členským štátom EÚ odporučené zabezpečiť, aby všetci mladí ľudia vo veku do 25 rokov dostali kvalitnú ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy alebo stáže v lehote štyroch mesiacov po tom, čo prídu o zamestnanie alebo ukončia formálne vzdelanie. Ponuka ďalšieho vzdelávania by mohla zahŕňať kvalitné programy odbornej prípravy, ktoré by viedli k uznávanej odbornej kvalifikácii. Pojem „Záruka pre mladých ľudí“ sa preto vzťahuje na situáciu, keď **mladí ľudia dostanú kvalitnú ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy alebo stáže v lehote štyroch mesiacov po tom, čo prídu o prácu alebo ukončia formálne vzdelanie.**

V súlade s odporúčaním Rady Európskej únie by sa záruka pre mladých ľudí (ďalej len „záruka“) mala realizovať ako **system pozostávajúci z podporných opatrení** a mala by zohľadňovať národné, regionálne a miestne okolnosti.

V Oznámení Európskej komisie z 19. júna 2013 Spoločne pre mladých ľudí Európy - Výzva na prijatie opatrení proti nezamestnanosti mládeže sú vyzývané členské štáty s regiónmi s mierou nezamestnanosti mládeže vyššou ako 25 %, aby predložili plán realizácie systému záruk pre mladých ľudí. V tomto pláne by sa mali uviesť kroky, ktoré povedú k realizácii systému záruk na národnej úrovni, príslušné úlohy verejných orgánov a ostatných organizácií, spôsoby financovania tohto systému, metódy monitorovania pokroku, ako aj časový harmonogram. Ostatné členské štáty boli vyzvané, aby obdobné plány predložili do jari 2014. Táto iniciatíva sa bude zameriavať na mladých ľudí vo veku 15 – 24 rokov (do 25 rokov), ktorí nie sú zamestnaní, neštudujú, ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave (tzv. NEET – not in employment, education or training). V septembri 2013 zaslala Európska komisia členským štátom Osnovu pre národné plány implementácie záruk pre mladých ľudí, a to formou pracovného dokumentu a príkladov jednotlivých opatrení. Podľa uvedeného pracovného dokumentu je vypracovaný **Národný plán implementácie Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike**, ktorý tvorí Prílohu č. 1 tohto materiálu.

Účinná koordinácia a partnerstvá v rôznych oblastiach (napr. zamestnanosť, tvorba pracovných miest, služby zamestnanosti, vzdelávanie, mládež, sociálne veci, podpora prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu) môžu prispieť k vytvoreniu záruky. Prijatie záruky sa očakáva nielen za účasti zainteresovaných ministerstiev, ale aj za účasti sociálnych partnerov. Implementácia záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike bola dňa 29. januára 2014 predmetom rokovania Rady solidarity a rozvoja SR a *Spoločné vyhlásenie Rady solidarity a rozvoja SR na podporu realizácie Záruky pre mladých v Slovenskej republike* tvorí Prílohu č. 2.

1. Informácia o strategickom rámci záruky

- Pozičný dokument Komisie k vypracovaniu Partnerskej dohody a programov na Slovensku na roky 2014-2020
- Stratégia Európa 2020, KOM(2010) 2020 z 3. marca 2010
- Iniciatíva „Príležitosti pre mladých“, KOM(2011) 933 z 20. decembra 2011
- Rozhodnutie Rady z 21. októbra 2010 o usmerneniach pre politiky zamestnanosti členských štátov, Ú. v. EÚ L 308, 24.11.2010, s. 46
- Balík opatrení EÚ pre zamestnanosť, KOM(2012) 173 z 18. apríla 2012
- Dostať mladých do zamestnania, COM(2012) 727 z 5. decembra 2012
- Vytváranie rámca kvality pre stáže, COM(2012) 728 z 5. decembra 2012
- Odporúčanie Rady o zavedení záruky pre mladých ľudí, 6944/13 z 5. marca 2013
- Odporúčanie Rady z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých ľudí, Ú. v. C 120, 26.4.2013, s. 1
- Odporúčanie Rady z 10. júla 2012, ktoré sa týka národného programu reforiem Slovenska na rok 2012 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Slovenska na roky 2012 – 2015, Ú. v. EÚ C 219, 24.7.2012, s. 74
- Odporúčanie Rady z 9. júla 2013, ktoré sa týka národného programu reforiem Slovenska na rok 2013 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Slovenska na roky 2012 – 2015, Ú. v. EÚ C 217, 30.7.2013, s. 71
- Ročný prieskum rastu na rok 2013, COM(2012) 750 z 28. novembra 2012
- Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí, COM(2013) 144 z 12. marca 2013
- Spoločne pre mladých ľudí Európy – Výzva na prijatie opatrení proti nezamestnanosti mládeže, COM(2013) 447 z 19. júna 2013
- Aktualizácia Národného programu reforiem Slovenskej republiky 2012 (uznesenie vlády SR č. 300 z 27. 6. 2012)
- Národný program reforiem Slovenskej republiky 2013, uznesenie vlády SR č. 198 z 24. 4. 2013
- Správa o aktuálnej situácii na trhu práce v Slovenskej republike a o opatreniach na jej zlepšenie (uznesenie vlády SR č. 241 z 22. 5. 2013)
- Návrh opatrení v hospodárskej politike na podporu hospodárskeho rastu (uznesenie vlády SR č. 227 z 15. 5. 2013)

2. Informácia o strategických cieľoch záruky

- Zvyšovanie účasti mladých ľudí na trhu práce
- Znižovanie nezamestnanosti mladých ľudí
- Adresnejšie zacielenie na mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania, ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave
- Odstraňovanie nesúladu zručností mladých ľudí s kvalifikačnými potrebami dopytu po práci
- Predchádzanie predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a sociálnemu vylúčeniu mladých ľudí.

Globálny cieľ: Záruka by mala prispieť k naplneniu troch cieľov stratégie Európa 2020, a to v SR dosiahnuť 72 % zamestnanosť u ľudí vo veku od 20 do 64 rokov, predchádzať predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a sociálnemu vylúčeniu mladých ľudí.

3. Informácia o situácii mladých ľudí na trhu práce v SR

Podiel **pracujúcich mladých ľudí vo veku 15-24 rokov** na celkovom počte pracujúcich v SR v roku 2012 v porovnaní s rokom 2011 klesol na 6,3 % zo 6,5 %. **Miera zamestnanosti mladých** mierne vzrástla a dosiahla 20,1 %.

Postavenie mladých na trhu práce SR

Ukazovateľ	2011	2012
Zamestnanosť		
Počet pracujúcich vo veku 15-24 rokov (tis. osôb)	150,7	146,5
podiel na celkovom počte pracujúcich spolu (%)	6,5	6,3
Miera zamestnanosti vo veku 15-24 rokov (%)	20,0	20,1
Nezamestnanosť		
Počet nezamestnaných vo veku 15-24 rokov (tis. osôb)	75,6	75,5
podiel na celkovom počte nezamestnaných spolu (%)	20,7	20,0
Miera nezamestnanosti vo veku 15-24 rokov (%)	33,4	34,0

Zdroj: Štatistický úrad SR, výberové zisťovanie pracovných síl, údaje prepočítané na obyvateľstvo zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011

Aj keď sa podiel **nezamestnaných mladých ľudí vo veku 15-24 rokov** na celkovom počte nezamestnaných v SR znížil, úroveň miery nezamestnanosti osôb vo veku 15-24 rokov dosahovala nadpriemerné hodnoty. **Miera nezamestnanosti osôb vo veku 15-24 rokov** v roku 2011 bola v porovnaní s celkovou mierou nezamestnanosti v SR vyššia o 19,8 percentuálneho bodu, v roku 2012 tento rozdiel predstavoval 20 percentuálnych bodov.

Viac ako polovica mladých ľudí vo veku 15-24 rokov bola nezamestnaná dlhšie ako 1 rok. Prejavil sa tu aj vplyv hospodárskej krízy, keď podiel dlhodobo nezamestnaných mladých sa zvýšil z úrovne viac ako 50 % v roku 2011 na 52,4 % v roku 2012. Na porovnanie podiel dlhodobej nezamestnanosti na celkovej nezamestnanosti v SR v priemere za rok 2011 dosiahol 63,9 % a v roku 2012 sa znížil na 63,7 %.

Štruktúra nezamestnanosti mladých vo veku 15-24 rokov (v %)

	2011	2012
Dĺžka nezamestnanosti		
do 1 roka (vrátane)	49,9	47,6
v tom do 1 mesiaca	7,7	8,7
viac ako 1 mesiac až 3 mesiace	9,6	8,9
viac ako 3 mesiace až 6 mesiacov	12,0	11,1
viac ako 6 mesiacov až 1 rok	20,6	18,9
viac ako 1 rok	50,1	52,4
z toho viac ako 2 roky	28,9	30,1
Stupeň vzdelania		
základné	17,2	17,8
učňovské bez maturity	27,9	24,9
stredné bez maturity	1,3	3,2
učňovské s maturitou	5,5	5,7
úplné stredné všeobecné	6,7	5,7

úplné stredné odborné	35,8	35,1
vyššie odborné	0,1	0,5
vysokoškolské	5,2	7,1

Zdroj: Štatistický úrad SR, výberové zisťovanie pracovných síl, prepočty MPSVR SR

Z hľadiska vzdelania sa na nezamestnanosti mladých ľudí podieľali hlavne osoby s úplným stredným odborným vzdelaním, s učňovským vzdelaním bez maturity a so základným vzdelaním, ktoré v rokoch 2011 až 2012 tvorili približne 78-81 % z celkového počtu nezamestnaných mladých vo veku 15-24 rokov.

Podiel mladých ľudí vo veku 15-24, ktorí nepracujú, nevzdelávajú sa a nezúčastňujú sa na odbornej príprave, dosiahol v roku 2012 podľa údajov Eurostatu 13,8 % (13,2 % priemer EÚ 27). Počet mladých ľudí v kategórii NEET predstavoval v SR v roku 2012 podľa prepočtov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR SR) približne 101 tisíc osôb, z nich bolo nezamestnaných približne 72 tisíc osôb.

Základné údaje o obyvateľstve vo veku 15-24 rokov v SR a NEET za rok 2012

	SR
Počet obyvateľov vo veku 15-24 rokov v tis. osôb	728,1
Podiel mladých ľudí, ktorí sa zúčastňujú na formálnom alebo neformálnom vzdelávaní a príprave v %	
obyvateľstvo vo veku 15-24 rokov	67,5
v tom pracujúci vo veku 15-24 rokov	1,4
nepracujúci vo veku 15-24 rokov	66,1
Podiel mladých ľudí, ktorí sa zúčastňujú na formálnom vzdelávaní a príprave v %	
obyvateľstvo vo veku 15-24 rokov	67,1
v tom pracujúci vo veku 15-24 rokov	1,1
nepracujúci vo veku 15-24 rokov	66,0
Podiel mladých ľudí, ktorí nie sú ani v zamestnaní, ani vo vzdelávaní a odbornej príprave v % (miera NEET)	
nepracujúce osoby vo veku 15-24 rokov	13,8
v tom	
nezamestnaní vo veku 15-24 rokov	9,9
neaktívne osoby vo veku 15-24 rokov	3,9
osoby vo veku 15-24 rokov, ktoré by radi pracovali (hľadajúce si prácu alebo tie, ktoré si prácu nehľadajú)	10,5
osoby vo veku 15-24 rokov, ktoré nechcú pracovať	3,3
Počet mladých ľudí, ktorí nie sú ani v zamestnaní, ani vo vzdelávaní a odbornej príprave v tis. osôb	
nepracujúce osoby vo veku 15-24 rokov	100,5
v tom	
nezamestnaní vo veku 15-24 rokov	72,1
neaktívne osoby vo veku 15-24 rokov	28,4

osoby vo veku 15-24 rokov, ktoré by radi pracovali (hľadajúce si prácu alebo tie, ktoré si prácu nehľadajú)	76,5
osoby vo veku 15-24 rokov, ktoré nechcú pracovať	24,0

Zdroj: Eurostat, prepočty MPSVR SR

Regionálne prehľady o postavení mladých ľudí na trhu práce SR

	2012
Počet obyvateľov vo veku 15-24 rokov v tis. osôb	
SR spolu	728,1
Bratislavský kraj	64,3
Západné Slovensko	239,4
Stredné Slovensko	186,6
Východné Slovensko	237,8
Počet obyvateľov vo veku 18-24 rokov v tis. osôb	
SR spolu	540,4
Bratislavský kraj	.
Západné Slovensko	.
Stredné Slovensko	.
Východné Slovensko	.
Miera nezamestnanosti osôb vo veku 15-24 rokov v %	
SR spolu	34,0
Bratislavský kraj	17,5
Západné Slovensko	25,3
Stredné Slovensko	38,8
Východné Slovensko	43,0
Počet nezamestnaných vo veku 15-24 rokov v tis. osôb	
SR spolu	75,5
Bratislavský kraj	3,3
Západné Slovensko	18,0
Stredné Slovensko	23,9
Východné Slovensko	30,4
Podiel mladých ľudí, ktorí nie sú ani v zamestnaní, ani vo vzdelávaní a odbornej príprave v % vo veku 18-24 rokov (miera NEET)	
SR spolu	18,1
Bratislavský kraj	9,2
Západné Slovensko	13,7
Stredné Slovensko	20,9
Východné Slovensko	22,7

Zdroj: Eurostat

Zamestnanosť, nezamestnanosť mladých ľudí v SR v 1. polroku 2013

V 1. polroku 2013 predstavoval podiel pracujúcich mladých ľudí vo veku 15-24 rokov na celkovom počte pracujúcich v SR 6,3 %. V porovnaní s 1. polrokom 2012 sa **zamestnanosť mladých ľudí** mierne zvýšila (o 0,1 %), pričom za rovnaké obdobie sa celková zamestnanosť v SR znížila o 0,1 %. To sa premietlo aj vo vývoji ich miery zamestnanosti, ktorá dosiahla úroveň 20,7 % a bola o 0,7 p. b. vyššia ako v rovnakom období roku 2012.

Viditeľné boli rozdiely medzi oboma pohlaviami. Kým miera zamestnanosti mladých mužov v 1. polroku 2013 dosiahla 24,2 %, miera zamestnanosti mladých žien bola v porovnaní s mužmi nižšia o 7,2 p. b. Táto skutočnosť súvisela s vyšším počtom neaktívnych mladých žien ako mužov (išlo predovšetkým o osoby na rodičovskej dovolenke), pričom miera nezamestnanosti mladých žien bola nižšia ako miera nezamestnanosti mladých mužov.

V 1. polroku 2013 predstavoval podiel nezamestnaných mladých ľudí vo veku 15-24 rokov na celkovom počte nezamestnaných SR 18,8 %. V porovnaní s 1. polrokom 2012 sa **nezamestnanosť mladých ľudí** zvýšila o 2,8 %, pričom za rovnaké obdobie sa celková nezamestnanosť v SR zvýšila o 3,6 %. To sa premietlo aj vo vývoji miery nezamestnanosti mladých ľudí, ktorá dosiahla úroveň 33,3 % a bola o 0,6 p. b. vyššia ako v rovnakom období roku 2012 a takmer dvojnásobne vyššia ako celková miera nezamestnanosti v SR (14,3 %).

4. Informácia o implementácii opatrení zameraných na mladých ľudí

4.1. V oblasti podpory zamestnávania a zamestnatel'nosti mladých ľudí

V Slovenskej republike majú mladí ľudia **v súlade s platným právnym stavom v oblasti služieb zamestnanosti** priznané osobitné postavenie. Podľa § 8 ods. 1 písm. a) zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“) **znevýhodneným uchádzačom o zamestnanie** na účely tohto zákona je uchádzač o zamestnanie, ktorý je **občan mladší ako 26 rokov veku**, ktorý ukončil príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie nemal pravidelne platené zamestnanie (ďalej len „absolvent školy“). Pričom v súlade s § 8 ods. 2 zákona o službách zamestnanosti je pravidelne platené zamestnanie na účely tohto zákona zamestnanie, ktoré trvalo najmenej šesť po sebe nasledujúcich mesiacov.

Aktivity vykonávané v súlade s legislatívnym rámcom služieb zamestnanosti

Novelou zákona o službách zamestnanosti sa s účinnosťou **od 1. januára 2013** vytvoril legislatívny rámec na **zverejňovanie analýz a prognóz vývoja na trhu práce** na webovom sídle Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny ďalej len „ústredie“), ako aj na webovom sídle úradov práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „úrad“), čím sa vytvoril rámec aj na operatívny tok aktuálnych informácií o trhu práce medzi trhom práce a trhom vzdelávania v regionálnom i národnom rozmere, čo môže prispieť k zlepšeniu informovanosti škôl o vývoji na trhu práce. Táto novela zákona o službách zamestnanosti bola prijatá súčasne s legislatívnymi zmenami v oblasti odborného vzdelávania a prípravy zameranými na lepšie prepojenie vzdelávania na potreby trhu práce. S účinnosťou **od 1. mája 2013** sa novelou zákona o službách zamestnanosti (§ 51) ustanovila podmienka pre **vykonávanie absolventskej praxe v nadväznosti na dosiahnuté vzdelanie** v príslušnej skupine učebných alebo študijných odborov, čo umožní absolventom škôl nadviazať na vedomosti a zručnosti

získané v školskom systéme vzdelávania a zabezpečí im zručnosti a vedomosti v odbore, ktorý vyštudovali, príp. v jemu príbuzných odboroch. Zohľadnili sa regionálne potreby vo vzťahu k zaradovaniu absolventov škôl na absolventskú prax a za tým účelom sa **zmenil obligatórny charakter príspevku na vykonávanie absolventskej praxe na fakultatívny**. Určila sa tiež podmienka najmenej jednomesačného vedenia absolventa školy v evidencii uchádzačov o zamestnanie, ktorá bola doteraz upravená vo všeobecne záväznom právnom predpise k zákonu o službách zamestnanosti.

Od 1. januára 2013 do 30. septembra 2013 bolo **na absolventskú prax** zaradených **7 343 absolventov škôl**. Podľa stupňa vzdelania bolo zaradených 2 806 absolventov škôl s ukončeným stredoškolským vzdelaním – gymnáziom (38,21 %), 1 325 s vysokoškolským vzdelaním (18,04 %) a 1 270 s úplným stredoškolským vzdelaním (17,29 %). V roku 2012 ukončilo absolventskú prax **14 358** absolventov škôl, z toho sa najviac z nich až 2 242 zamestnalo do 3 mesiacov, do 1 mesiaca 1 846 absolventov škôl, po 6 mesiacoch 1 220 absolventov škôl a do 6 mesiacov 1 011 absolventov škôl.

Medzi ďalšie aktívne opatrenia na trhu práce v súlade so zákonom o službách zamestnanosti zameranými na podporu zamestnateľnosti a zamestnanosti mladých ľudí, ako aj na podporu vytvárania pracovných miest pre mladých ľudí, patria:

Žiakom základných škôl a stredných škôl sú úradmi priebežne poskytované **informačné a poradenské služby (§ 42) pri voľbe povolania**, ktoré sú dôležitou súčasťou ich kariérneho plánovania a ovplyvňovania trhu práce.

Úrady poskytujú znevýhodneným uchádzačom o zamestnanie, medzi ktorých tak, ako sme už uviedli, patria aj absolventi škôl, **individualizované odborné poradenské služby (§ 43)** najmä formou vypracovania **individuálneho akčného plánu** na podporu ich pracovného uplatnenia. Týmto sa na základe posúdenia dosiahnutého stupňa vzdelania, odborných zručností, osobnostných predpokladov, schopností, praktických skúseností a možností mladého nezamestnaného občana, určuje postup a časový harmonogram plnenia jednotlivých opatrení na zvýšenie možností jeho uplatnenia na trhu práce. V prospech zabezpečenia individualizovanejších služieb zamestnanosti sa novelou zákona o službách zamestnanosti rozšírili odborné a poradenské služby o **bilanciu kompetencií** – analýza individuálneho potenciálu mladého nezamestnaného občana, zhodnotenie jeho kompetencií, možností a schopností v rámci uplatnenia sa na trhu práce s odporúčaním konkrétnych povolanií alebo oblastí záujmu.

Úrady súčasne zabezpečujú **vzdelávanie a prípravu pre trh práce uchádzača o zamestnanie (§ 46)**, v rámci ktorého si môžu uchádzači o zamestnanie (aj mladí nezamestnaní) prehĺbiť alebo rozšíriť svoje odborné zručnosti a praktické skúsenosti tak, aby spĺňali požiadavky potrebné na vykonávanie pracovných činností podľa dopytu zamestnávateľov. Novelou zákona o službách zamestnanosti sa s účinnosťou **od 1. mája 2013** vytvoril legislatívny rámec na zabezpečenie **vyššej flexibility** pre nezamestnaných **v systéme vzdelávania a prípravy pre trh práce** vymedzením možnosti úhrady nákladov (maximálne 600 Eur) na individuálne vzdelávanie a prípravu pre trh práce, ktoré si uchádzač o zamestnanie zabezpečil z vlastnej iniciatívy, ak na jej základe získal pracovné miesto najmenej na 6 mesiacov.

Na podporu zamestnanosti mladých nezamestnaných môže úrad poskytnúť zamestnávateľovi **príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)**.

Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (ktorým je aj absolvent školy) vedeného v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej tri mesiace, ak pracovný pomer je dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času a ak zamestnávateľ o príspevok písomne požiada. Príspevok sa poskytuje na úhradu časti celkovej ceny práce zamestnanca.

Za účelom podpory mobility uchádzačov o zamestnanie za prácou poskytuje úrad **príspevok na dochádzku za prácou (§ 53)** na úhradu časti cestovných výdavkov zamestnanca na dochádzku do zamestnania a **príspevok na presťahovanie za prácou (§ 53a)** na úhradu časti preukázaných výdavkov súvisiacich s presťahovaním uchádzača o zamestnanie za prácou.

Novelou zákona o službách zamestnanosti sa zaviedla i možnosť realizácie **pilotných projektov alebo pilotných programov na podporu rozvoja regionálnej a miestnej zamestnanosti (§ 54)**. Tieto môžu realizovať jednotlivé úrady s cieľom znižovať nezamestnanosť a podporiť tvorbu pracovných miest pre špecifické cieľové skupiny, teda aj mladých ľudí.

V súlade s Akčným plánom aktualizovaného Národného programu reforiem Slovenskej republiky 2012 prijalo MPSVR SR v októbri 2012 v spolupráci s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVŠ SR) **Akčný plán pre mládež**, ktorý obsahoval 7 spoločných opatrení zameraných najmä na kvalitu a význam vzdelávania vrátane odborného vzdelávania a prípravy reagujúceho na požiadavky trhu práce:

- podpora vzdelávania mládeže v Slovenskej republike,
- zvyšovanie kvality vzdelávania a odborného vzdelávania pre trh práce,
- prijatie nástrojov na podporu zamestnanosti a podnikania mládeže,
- podpora mobility mládeže,
- lepšie využívanie ESF v prospech zamestnávania mladých ľudí,
- poznanie dopytu po práci, lepšia šanca mladých ľudí na trhu práce,
- lepšie zacielenie absolventskej praxe.

Projektové riešenia na podporu zamestnávania mladých ľudí

Nadväzne na iniciatívu predsedu Európskej komisie J. M. Barrosa na podporu zníženia nezamestnanosti mladých ľudí z januára 2012 MPSVR SR pripravilo **dva projekty** (Podpora zamestnávania nezamestnaných v samospráve, Podpora vytvárania pracovných miest) zamerané na podporu **vytvárania pracovných miest vo verejnom a súkromnom sektore pre mladých nezamestnaných do 29 rokov, vedených v evidencii uchádzačov o zamestnanie (UoZ) najmenej 3 mesiace**, s celkovou alokáciou 70 mil. Eur z Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia.

Realizáciou projektov sa v období rokov 2012 až 2015 **predpokladá** vytvorenie takmer **14 tis. pracovných miest**. Projekty sa realizujú od novembra 2012 v rámci SR s výnimkou Bratislavského samosprávneho kraja prostredníctvom úradov. Podpora má formu príspevku pre zamestnávateľa na úhradu časti mzdových nákladov prijatého zamestnanca.

Od začiatku realizácie projektov bolo **k 15. januáru 2014** podporené vytvorenie 11 602 pracovných miest pre mladých nezamestnaných do 29 rokov.

Aktuálne pripravované aktivity

V Návrhu Operačného programu Ľudské zdroje na obdobie rokov 2014 – 2020 (verzia september 2013), Prioritná os 1. Zamestnanosť sa uvádza **samostatná Investičná priorita 1.2** Udržateľná integrácia mladých ľudí na trh práce, ktorí nie sú zamestnaní, v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, predovšetkým v kontexte záruky. Jej špecifický cieľ je zameraný na zvýšenie zamestnanosti, zamestnateľnosti a účasti mladých ľudí na trhu práce, zníženie ich nezamestnanosti, najmä podporou programov a projektov ponúkajúcich im zamestnanie, ďalšie vzdelávanie, učňovskú prípravu alebo stáž, resp. absolventskú prax. Od zaradenia tejto investičnej priority sa očakáva najmä zníženie miery neaktivity mladých ľudí do 25 rokov, najmä tých, ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET) a zavedenie nových alebo inovatívnych foriem podpory mladých ľudí s cieľom ich vzdelávania, vrátane učňovského vzdelávania, hľadania zamestnania, stáže, resp. praxe.

4.2. V sociálnej oblasti

Aktivity vykonávané v súlade s legislatívnym rámcom

V rámci štátnej sociálnej podpory sa uplatňuje zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 600/2003 Z. z.“), ktorý upravuje podmienky nároku na túto rodinnú dávku a aj situácie, pri existencii ktorých nárok nevzniká. Podľa uvedeného zákona je možné poskytnúť prídavok na dieťa na nezaopatrené dieťa najdlhšie do dovŕšenia 25 rokov veku ak sa napr. po skončení povinnej školskej dochádzky dieťa sústavne pripravuje na povolanie dennou formou štúdia na strednej alebo vysokej škole. Tento zákon pripúšťa získanie jedného vysokoškolského vzdelania druhého stupňa do dovŕšenia 25 rokov veku a nevylučuje možnosť dosiahnutia viacerých stredných vzdelaní alebo vysokoškolských vzdelaní prvého stupňa do dosiahnutia uvedenej vekovej hranice. V tomto smere predmetný zákon vytvára pozitívne predpoklady nielen pre získanie príslušného vzdelania, ale následne aj pre možnosť získania zamestnania.

Z hľadiska integrácie osôb so zdravotným postihnutím k Odporúčaniu Rady EÚ o zavedení záruky pre mladých ľudí má SR vybudovaný systém kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia. Podmienky poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu sú ustanovené zákonom č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Základným kritériom pre poskytnutie peňažných príspevkov je existencia ťažkého zdravotného postihnutia u fyzickej osoby, a to bez ohľadu na jej vek.

Aktuálne pripravované aktivity

Doterajšie poznatky ukázali, že maloleté deti si často riadne neplnili a neplnia povinnú školskú dochádzku, v dôsledku čoho spravidla nemajú ukončenú povinnú školskú dochádzku a nezískali ani základné vzdelanie. S cieľom eliminovať existenciu takýchto nepriaznivých stavov, napr. aj prostredníctvom vytvorenia motivačného prostredia na získanie základného vzdelania, sa v novele zákona č. 600/2003 Z. z. s účinnosťou od 1. februára 2014 pri poskytovaní prídavku na dieťa bude prihliadať aj na riadne plnenie povinnej školskej dochádzky. Objektívne možno predpokladať, že novela by sa perspektívne mohla pozitívne prejavovať vo zvýšení počtu detí so získaným základným vzdelaním, pričom táto skutočnosť by sa následne mohla pozitívne prejavovať aj vo zvýšenom záujme detí o štúdium na strednej škole.

Naplnenie uvedeného predpokladu by následne mohlo mať pozitívny vplyv aj na umiestnenie takýchto osôb na trhu práce.

4.3. V oblasti regionálneho školstva

Vzdelávanie na získanie nižšieho stredného vzdelania

Pre fyzické osoby, ktoré nezískali nižšie stredné vzdelanie, ktoré sa získava úspešným ukončením posledného ročníka vzdelávacieho programu pre druhý stupeň základnej školy, môžu základné školy a stredné odborné školy organizovať vzdelávanie na získanie tohto stupňa vzdelania.

Horizontálna a vertikálna priepustnosť systému vzdelávania na stredných školách

➤ **Vertikálnu priepustnosť** zabezpečuje v zákone č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (školský zákon) ustanovený systém na seba naväzujúcich stupňov vzdelania. Jediné obmedzenie v ďalšom postupe na vyšší stupeň vzdelania majú žiaci, ktorí ukončia základnú školu v nižšom ako deviatom ročníku alebo deviaty ročník ukončia neúspešne a tým nezískajú nižšie stredné vzdelanie. Takíto žiaci môžu byť prijatí iba na štúdium učebných odborov stredných odborných škôl, ktorých absolventi získavajú nižšie stredné odborné vzdelanie. Aby mohli pokračovať v štúdiu akéhokoľvek iného odboru, ktorého absolvent školy získava výučný list alebo vysvedčenie o maturitnej skúške, musia si najskôr doplniť nižšie stredné vzdelanie.

Do 31. decembra 2012 vzdelávacie programy pre doplnenie nižšieho stredného vzdelania poskytovali iba základné školy. Od 1. januára 2013 tieto vzdelávacie programy môžu poskytovať aj stredné odborné školy, čo zvyšuje dostupnosť vzdelania aj fyzickým osobám, ktoré nezískali tento stupeň.

➤ **Horizontálna priepustnosť** systému je zabezpečená ustanoveniami školského zákona, ktoré žiakovi strednej školy umožňujú zmenu študijného alebo učebného odboru, aj prestup na inú strednú školu. Zmenu študijného odboru alebo učebného odboru povoľuje riaditeľ strednej školy spravidla na začiatku školského roku. Podmienkou na povolenie zmeny je zdravotná spôsobilosť žiaka na štúdium a spôsobilosť na vykonávanie povolania, na ktoré sa má pripravovať v novozvolenom študijnom alebo učebnom odbore. Prestup žiaka do inej strednej školy na ten istý alebo iný študijný odbor alebo učebný odbor povoľuje riaditeľ strednej školy, do ktorej sa žiak hlási. V oboch prípadoch je podmienkou úspešné vykonanie rozdielovej skúšky, ak ju riaditeľ určil.

V rámci prepojenia vzdelávania s trhom práce

Zákon č. 324/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 184/2009 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o OVP“) stanovil v § 3 ods. 4, že MPSVR SR v spolupráci s MŠVVŠ SR zverejňuje dvakrát ročne na svojom webovom sídle **informáciu o uplatnení absolventov stredných škôl na trhu práce** podľa jednotlivých krajov, stredných škôl, študijných odborov a učebných odborov a na regionálnej úrovni. Podľa § 4 ods. 2 zákona o OVP vytvára samosprávny kraj v rámci svojej pôsobnosti regionálnu stratégiu výchovy a vzdelávania v stredných školách v súlade s analýzami a prognózami o vývoji trhu práce. V rámci užšieho prepojenia vzdelávania a trhu práce bola vytvorená metodika účasti zástupcu stavovskej organizácie alebo profesijnej organizácie na teoretickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky, praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky, absolventskej skúške alebo záverečnej skúške.

S cieľom zosúladiť záujmy uchádzačov o štúdium na stredných školách s potrebami trhu práce

Samosprávny kraj podľa ustanovenia § 4 ods. 2 písm. b) a c) zákona o OVP zabezpečuje:

- informovanosť žiakov a ich zákonných zástupcov o potrebách trhu práce a o kvalite a možnostiach odborného vzdelávania a prípravy v stredných odborných školách vo svojej územnej pôsobnosti; poskytuje tieto informácie centráм pedagogicko-psychologického poradenstva,
- určuje všeobecne záväzným nariadením po prerokovaní v Krajskej rade pre odborné vzdelávanie a prípravu najneskôr do 30. septembra počet tried prvého ročníka stredných škôl financovaných zo štátneho rozpočtu vo svojej územnej pôsobnosti pre prijímacie konanie v nasledujúcom školskom roku v súlade s regionálnou stratégiou výchovy a vzdelávania v stredných školách a analýzami a prognózami o vývoji trhu práce; to sa nevzťahuje na gymnáziá s osemročným vzdelávacím programom v jeho územnej pôsobnosti a stredné školy v jeho územnej pôsobnosti, ktorých zriaďovateľom je obvodný úrad v sídle kraja.

Aktuálne pripravované aktivity

Na základe Rámcového plánu legislatívnych úloh vlády SR sa v súlade s Programovým vyhlásením vlády SR pripravuje novela zákona o OVP (rok 2014), ktorej cieľom je **zaviesť prvky duálneho systému vzdelávania** v podmienkach SR. Po zavedení prvkov duálneho vzdelávania sa okrem užšieho prepojenia procesu vzdelávania s praxou **očakáva aj zníženie počtu absolventov škôl, ktorí po ukončení vzdelávania nenájdu pracovné uplatnenie.**

Projektové riešenia

V oblasti odborného vzdelávania sa v súčasnosti realizujú tri národné projekty a to:

- Rozvoj stredného odborného vzdelávania,
- Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií,
- Podpora profesijnej orientácie žiakov základnej školy na odborné vzdelávanie a prípravu prostredníctvom rozvoja polytechnickej výchovy zameranej na rozvoj pracovných zručností a práca s talentami.

4.4. V oblasti celoživotného vzdelávania

Podmienky pre realizáciu opatrení (aktuálny stav)

Dňa 1. novembra 2012 vstúpil do platnosti zákon č. 315/2012 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zákon reaguje na potreby praxe v oblasti celoživotného vzdelávania a na jeho základe spustilo MŠVVŠ SR systém udelenia oprávnenia na vykonávanie skúšky na overenie odbornej spôsobilosti. V decembri 2012 bolo Akreditačnou komisiou ďalšieho vzdelávania schválených 5 žiadostí na udelenie oprávnenia na vykonávanie skúšky na overenie odbornej spôsobilosti (4 stredné odborné školy a Živnostenská komora). Významnú úlohu v oblasti overovania výsledkov ďalšieho vzdelávania zohrávajú školy. Školy alebo vysoké školy sa môžu podieľať na procese overovania odbornej spôsobilosti a úspešným uchádzačom vydávať osvedčenia o úplnej kvalifikácii alebo osvedčenia o čiastočnej kvalifikácii, ktoré im následne umožnia požiadať o živnostenské oprávnenie. Zároveň sa rozširuje okruh subjektov, ktoré môžu požiadať o oprávnenie na vykonávanie skúšky na overenie odbornej spôsobilosti. Týmito inštitúciami sú profesijné organizácie a stavovské organizácie, vzhľadom na ich bohaté skúsenosti s preskúšavaním a overovaním odbornej spôsobilosti. Na základe úspešne absolvovanej skúšky občan získa osvedčenie o kvalifikácii. Osvedčenie o úplnej kvalifikácii

nezvyšuje stupeň vzdelania, ale slúži ako doklad, na základe ktorého môže osoba požiadať o vydanie živnostenského oprávnenia v danom odbore (v súčasnosti získalo osvedčenie o nadobudnutí kvalifikácie cca 500 ľudí a cieľom je zvýšiť ich počet do roku 2015 aspoň na 3 000).

Neformálny systém vzdelávania vyniká svojou schopnosťou okamžite reagovať na nové vzdelávacie potreby, na inovácie a zavádzanie nových technológií tvorbou programov vzdelávania „šitých na mieru“. Jeho nedostatkom však je, že neposkytuje formálne uznávané doklady o nadobudnutí kvalifikácie čiastkovej alebo úplnej a že nemá zavedený štátom kontrolovaný systém riadenia kvality, ktorý by zabezpečil kvalitu neformálneho vzdelávania rovnocennú s kvalitou formálneho vzdelávania. Problémom je absencia rámcových štandardov (Národnej sústavy kvalifikácií) určujúcich minimálne základné požiadavky pre určitý odbor činnosti. Z uvedených dôvodov ďalšie vzdelávanie u jednotlivca tak silno nerezonuje, pretože v súčasnosti nevedie k získaniu titulu alebo kvalifikácie, ktorá by mu umožnila výrazné zvýšenie šanci na trhu práce. Navyše, reálne **neexistuje možnosť uznať výsledky ďalšieho vzdelávania.**

Účasť dospelých na celoživotnom vzdelávaní v SR bola v roku 2011 len na úrovni 3,9 % (zdroj: Eurostat, zisťovanie pracovných síl 2012). Vážnou prekážkou pre účasť na ďalšom vzdelávaní je aj vytvorenie vhodných podmienok. Tie súvisia, okrem časového hľadiska, aj s dostupnosťou do miesta vzdelávania, či s formou poskytovaného vzdelávania. Je potrebné zdôrazniť skutočnosť, že finančný faktor ďalšieho vzdelávania je základným nástrojom pre vyššiu motiváciu jednotlivca zvyšovať si svoju kvalifikáciu a osobnostne sa rozvíjať. Takmer polovica ľudí s nízkou alebo žiadnou kvalifikáciou deklaruje, že ďalšie vzdelávanie je pre nich nedostupné predovšetkým z finančných dôvodov (v rámci podmienok v SR však nie je v súčasnosti možnosť pridelovania určitých finančných či daňových výhod, aby svoje náklady do vzdelávacieho procesu mohli niekde aj „zužitkovať“). **Motivovať ľudí celoživotne sa vzdelávať** znamená predovšetkým garantovať to, že zamestnávateľia budú uznávať aj tie vedomosti, zručnosti a kompetencie, ktoré účastníci získali v ďalšom vzdelávaní, alebo praxou.

Aktuálne realizované a už prijaté opatrenia

Zvýšiť účasť dospelých na celoživotnom vzdelávaní, najmä ľudí, ktorí si najviac potrebujú zvýšiť a obnoviť kvalifikáciu

Nástroj: Národný projekt „Ďalšie vzdelávanie a poradenstvo pre dospelých, ako nástroj lepšej uplatniteľnosti na trhu práce“ a „Tvorba Národnej sústavy kvalifikácií“, termín: 31. decembra 2015

Zabezpečenie kontinuity vybraných výstupov v rámci vyššie uvedených projektov:

- podpora kariérneho poradenstva pre dospelých (pokračovať v podpore siete poradenských centier (25), v ktorých budú poskytované poradenské služby na rozvoj osôb vzhľadom na ich vzdelávacie potreby a požiadavky, ako aj poskytované informácie o možnostiach ďalšieho vzdelávania sa pre potreby trhu práce; podpora tvorby integrovaného poradenského informačného systému pre poskytovanie informácií o ďalšej kariérnej ceste občana; posilňovanie prípravy a vzdelávania kariérnych poradcov; dobudovanie poradenských centier – vzdelávacích aj kariérnych tak, aby zabezpečovali osobný kontakt s klientom, na ktorom je poradenstvo primárne postavené),
- zabezpečenie kvality vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania a vzdelávacích inštitúcií (personálne, materiálno – technické a priestorové zabezpečenie a pod.),

- zabezpečenie účasti zamestnávateľov na ďalšom vzdelávaní a poradenstve pre dospelých,
- implementácia Národného kvalifikačného rámca a Národnej sústavy kvalifikácií tak, aby bola pre všetkých občanov SR vytvorená možnosť prístupu k neustálemu vzdelávaniu sa, k vyhodnocovaniu nových informácií a adaptácii na lokálny a regionálny trh práce. Podpora lepšieho prepájania medzi potrebami trhu práce a obsahov vzdelávania tak, aby bol občanom uľahčený prístup k opakovanému a pružnému nadobúdaniu nových kvalifikácií, a tiež k prehlbovaniu kvalifikácií prostredníctvom kvalitného vzdelávania,
- rozširovanie informačného portfólia o ďalšom vzdelávaní; zvýšenie informovanosti občanov o možnostiach nadobúdania kvalifikácií (doplnenie aj o informácie, aké zdroje poskytuje štát pre týchto občanov, resp. čo im ponúka, ak sa chcú zapájať do vzdelávania).

Identifikovať nedostatky vzdelávacieho systému v generovaní kompetencií dospelaj populácie a zabezpečiť tvorbu relevantných vzdelávacích programov na rozvoj kompetencií dospelých pre trh práce

Nástroj: Prieskum kompetencií dospelých občanov PIAAC – Programme for International Assessment of Adult Competences („PISA“ pre dospelých).

- Slovenská republika sa zúčastnila **medzinárodného prieskumu kompetencií dospelých (PIAAC)**, ktorého výsledky identifikujú jednotlivé zručnosti dospelých a umožnia nastaviť/prijatť také opatrenia, ktoré úroveň týchto zručností zvýšia. Relevantná analýza potrieb zručností týchto cieľových skupín bude vypracovaná práve na základe výsledkov medzinárodného prieskumu zručností dospelých obyvateľov PIAAC, ktorý bol realizovaný v krajinách OECD (na Slovensku na prelome rokov 2011/2012) a v súčasnosti prebieha vyhodnocovanie údajov. Program PIAAC zhodnotí zručnosti 5 tisícovej vzorky populácie vo veku od 16 – 65 rokov (čitateľská gramotnosť, matematická gramotnosť a schopnosť používať informačné a komunikačné technológie). Výsledky prinesú informácie o tom, ako sú občania SR ako aj EÚ pripravení obstať v konkurencii na medzinárodnom trhu práce. Prvé výsledky PIAACu, zverejnené v októbri 2013 poskytujú zdroj údajov (informácií) pre zvyšovanie súladu medzi vzdelávaním a trhom práce na medzinárodne porovnateľných základoch.

Zabezpečiť vyššiu odbornosť odborných garantov a lektorov vzhľadom na ich zaradenie do vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania

Nástroj: Zákon č. 315/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, termín: od 1. januára 2013

- Úprava procesu schvaľovania lektorov a odborných garantov, ale aj podmienok pre ich výber, aby boli dostatočne flexibilné pre potreby praxe,
- Zabezpečenie vyššej odbornosti odborných garantov a lektorov vzhľadom na ich zaradenie do vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania.

Zabezpečiť rozšírenie okruhu oprávnených inštitúcií o profesijné organizácie a stavovské organizácie, ktoré budú disponovať oprávnením na vykonávanie skúšky na overenie odbornej spôsobilosti

Nástroj: Zákon č. 315/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, termín: 1. januára 2013

- Lepšie posúdenie odbornej spôsobilosti pri vybraných kvalifikáciách,

➤ Zavedenie Národného kvalifikačného rámca do praxe, ktorý obsahuje úrovne klasifikácie kvalifikácií podľa súboru kritérií pre dosiahnuté vedomosti, zručnosti a schopnosti a je prepojením na úrovne Európskeho kvalifikačného rámca, Národná sústava kvalifikácií bude verejný, otvorený a stále sa dopĺňajúci register kvalifikácií, ktorý bude priebežne aktualizovaný v Informačnom systéme ďalšieho vzdelávania (<http://www.minedu.sk/akreditacie-v-oblasti-celozivotneho-vzdelavania/>) (<http://tvorbansk.sk/>)

4.5 V oblasti práce s mládežou

Podmienky pre zabezpečenie opatrení (aktuálny stav)

Práca s mládežou je cieľavedomá činnosť, ktorá reaguje na potreby mladých ľudí a vedie k pozitívnemu rozvoju ich osobnosti. Je založená na princípe dobrovoľnej účasti mládeže, partnerského prístupu a vzájomného rešpektu. Jej úlohou je prispievať k zrelosti, nachádzaniu životného smerovania a sebazpoznania jednotlivca aj skupiny. Zabezpečujú ju pracovníci odborne pripravovaní na túto činnosť.

Zákon č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vytvára od 1. septembra 2008 priestor pre akreditáciu programov neformálneho vzdelávania v oblasti práce s mládežou. Programy neformálneho vzdelávania v práci s mládežou zabezpečujú rozvoj tzv. mäkkých zručností a kompetencií, ktoré uľahčujú mladým ľuďom vstup na pracovný trh a podporujú ich aktívne občianstvo. Podľa uvedeného zákona je mládežníkom fyzická osoba vo veku **do 30 rokov**. Táto sa môže zúčastňovať špecializovaných činností v práci s mládežou, na ktoré je možné poskytovať aj dotácie zo štátneho rozpočtu.

Aktuálne zabezpečované a už prijaté opatrenia

Zabezpečiť finančnú podporu neformálneho vzdelávania v práci s mládežou

Nástroj: MŠVVŠ SR v rámci svojej dotačnej činnosti zabezpečuje podporu systematickej činnosti občianskych združení detí a mládeže, ktoré do svojej činnosti zapájajú viac ako 60 tisíc mládežníkov. Od roku 2015 MŠVVŠ SR prostredníctvom nastavenia kvalitatívnych kritérií zintenzívni podporu tých občianskych združení, ktoré svoje vzdelávacie aktivity zabezpečujú formou akreditovaného vzdelávania podľa zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Do programov neformálneho vzdelávania v práci s mládežou zapojiť aj neorganizovaných mladých ľudí vo veku 15 až 17 rokov s cieľom zabezpečiť im kompetencie, potrebné pre trh práce

Nástroj: Národný projekt ESF v rámci operačného programu Vzdelávanie „Komprax – Kompetencie pre prax“, ktorého cieľom je prostredníctvom vzdelávania mladých ľudí vo veku 15 až 17 rokov rozvíjať ich komunikačné a prezentačné zručnosti, pripravovať ich na prácu v tíme a formou priamej finančnej podpory ich malých projektových zámerov učiť ich projektovému mysleniu, vrátane rozpočtovania a finančného zúčtovania. Súčasťou projektu je aj problematika uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania v práci s mládežou. Intenzívna komunikácia zástupcov mládeže so zástupcami štátneho sektora, regionálnej a miestnej samosprávy, inštitúcií formálneho vzdelávania, ako aj so zástupcami zamestnávateľov vyústila do podpisu Deklarácie o uznávaní výsledkov neformálneho vzdelávania, ktorú okrem ministra školstva, vedy, výskumu a športu podpísali zástupcovia

vyššie uvedených subjektov.

Podporovať mobilitu mládeže s cieľom zlepšiť ich prípravu na Európsky trh práce
Nástroj: Program Európskej únie „Mládež v akcii“, prostredníctvom výmen mládeže, mládežníckych iniciatív a najmä Európskej dobrovoľníckej služby, podporuje kreativitu a inovácie mládeže, vytvára príležitosti pre mladých ľudí na zvyšovanie ich kompetencií, ktoré môžu prispieť k ich úspešnému uplatneniu sa na trhu práce v rámci celej EÚ, či už v pozícii zamestnanca, alebo podnikateľa. Program bude pokračovať v rokoch 2014 - 2020 ako súčasť programu EÚ pre oblasť vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže a športu „Erasmus+“ a jeho hlavným cieľom bude vytváranie synergických efektov v rámci formálneho a neformálneho vzdelávania.

Nástroj: EURES (European Employment services - Európske služby zamestnanosti), ktorého cieľom je podpora mobility mladých ľudí ako aj uchádzačov o zamestnanie a záujemcov o zamestnanie. EURES uľahčuje voľný pohyb pracovných síl v rámci EÚ/EHP a Švajčiarska prostredníctvom výmeny voľných pracovných miest, je nápomocný európskym zamestnávateľom pri náborovom procese a uchádzačom o zamestnanie a záujemcom o zamestnanie pri sprostredkovaní zamestnania a poskytovaní informačno-poradenských služieb. Tak, ako to vyplýva zo záväzkov SR k EÚ, sieť EURES bude poskytovať svoje služby v rokoch 2014-2020.

Aktuálne pripravované aktivity

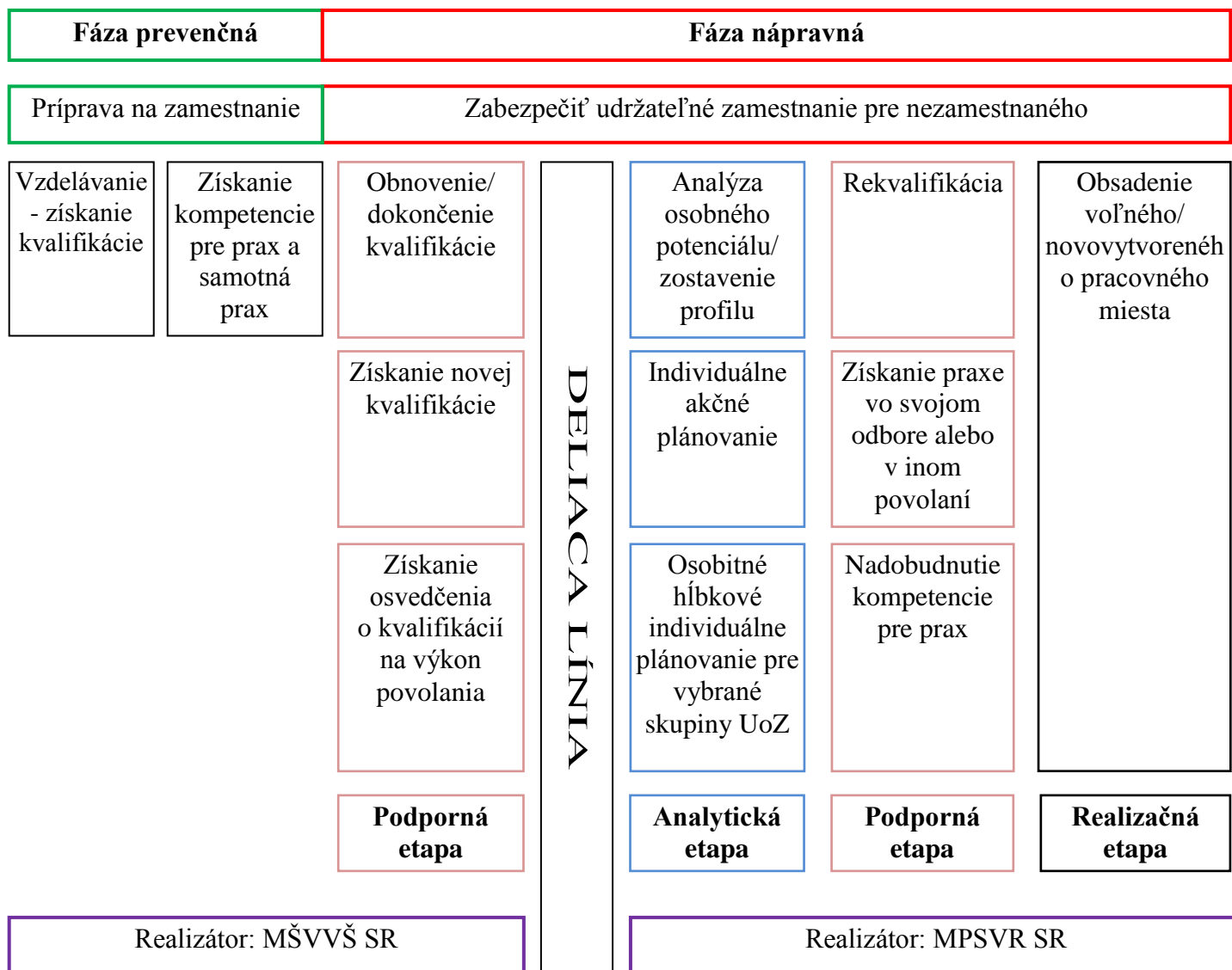
Dôsledným uplatňovaním spolupráce rôznych sektorov pri zabezpečovaní politiky voči mládeži v Slovenskej republike na všetkých úrovniach reagovať na aktuálne a skutočné potreby mládeže

Nástroj: Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020 bola vytvorená na základe konzultácií s mládežou, so zástupcami štátnej správy, regionálnej a miestnej samosprávy, expertmi a zástupcami mládežníckych mimovládnych organizácií. Určuje strategické ciele v rôznych oblastiach života mládeže, pričom ich spoločným zámerom je, okrem iného, zabezpečiť viac príležitostí pre mládež vo vzdelávaní a zamestnaní. Pravidelnú komunikáciu medzi relevantnými rezortmi, ktoré budú zabezpečovať vykonávanie opatrení, smerujúcich k dosiahnutiu cieľov tejto stratégie, bude zabezpečovať medzirezortná pracovná skupina, ktorej činnosť koordinuje MŠVVŠ SR.

5. Informácia o prijatých rezortných podporných opatreniach na obdobie rokov 2014 až 2016 zameraných na implementáciu záruky

Prijaté rezortné podporné opatrenia (ďalej len „podporné opatrenia“) sa budú realizovať v dvoch základných fázach, a to **prevenčnej**, realizovanej najmä v rezorte školstva, vedy, výskumu a športu a **nápravnej**, realizovanej najmä v rezorte práce, sociálnych vecí a rodiny.

Podporné opatrenia sa budú realizovať podľa nasledujúcej schémy:

Prevenčná fáza:

5.1. V oblasti vzdelávania (v pôsobnosti rezortu školstva, vedy, výskumu a športu)

Podporné opatrenie č. 1

Zabezpečiť opätovné začlenenie dospelých na trh práce prostredníctvom aktivačných opatrení a cieľných služieb zamestnanosti, druhej šance na vzdelávanie a krátkodobého odborného vzdelávania.

Nástroj: Legislatívna úprava uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania, nový zákon o celoživotnom vzdelávaní (resp. uznávaní výsledkov ďalšieho vzdelávania),

- Uľahčenie prístupu dospelých k nadobudnutiu novej kvalifikácie na základe predošlej praxe alebo absolvovania vzdelávacích programov ďalšieho vzdelávania.

Z.: MŠVVŠ SR

T.: 2. polrok 2015

Podporné opatrenie č. 2

Implementovať systém uznávania výsledkov ďalšieho vzdelávania

Cieľom Odporúčania rady týkajúce sa validácie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia je vytvoriť základ pre uznávanie výsledkov neformálneho vzdelávania občanov. Implementácia systému napomôže lepšie ohodnotiť zručnosti a kompetencie jednotlivcov získaných mimo systém formálneho vzdelávania, čím zvýši šancu občanov získať lepšie pracovné zaradenie, ako aj mobilitu v rámci trhu pracovnej sily. V dnešnej situácii charakterizovanej rastúcou nezamestnanosťou (najmä medzi mladými ľuďmi) a slabým hospodárskym rastom, je naliehavé využívať nové vzdelávacie možnosti mimo formálneho systému, ako aj zručnosti získané takýmto spôsobom. Toto je možné dosiahnuť vytvorením systému uznávania výsledkov vzdelávania dosiahnutých prostredníctvom neformálneho vzdelávania a informálneho učenia.

Pre jednotlivcov môže uznávanie získaných kompetencií znamenať vyhliadky na lepšiu zamestnateľnosť; vyšší plat a povýšenie či nové zamestnanie; ľahšiu prenosnosť zručností z jednej krajiny do druhej; druhú šancu pre tých, ktorí predčasne ukončili školskú dochádzku; lepší prístup k formálnemu vzdelávaniu a odbornej príprave; ako aj väčšiu motiváciu k celoživotnému vzdelávaniu.

Nástroj: Vytvorenie Centra ako nezávislého inštitútu pre uznávanie výsledkov vzdelávania:

- inštitucionalizovať štandardizáciu výsledkov vzdelávania a to vytváraním jednotlivých kvalifikačných a hodnotiacich štandardov,
- sledovať a vyhodnocovať úroveň kompetencií a zručností dospelých v oblasti čitateľskej a kontextovej gramotnosti, ako aj schopnosti riešiť problémy s využitím moderných technológií,
- nastaviť kvalitatívne ukazovatele vzdelávacích programov formálneho a neformálneho vzdelávania na medzinárodný systém štandardizácie,
- pripraviť analýzu legislatívnych opatrení potrebnú pre prípravu návrhu Zákona o uznávaní výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa (resp. nového zákona o celoživotnom vzdelávaní). Prostredníctvom tohto zákona by mali absolventi škôl zo školského systému vzdelávania, ako aj neformálneho systému vzdelávania získať rovnakú pozíciu na trhu práce.

Z.: MŠVVŠ SR

T.: v rokoch 2014 – 2016

Podporné opatrenie č. 3

V implementačných aktivitách určiť zodpovedajúci prvý krok na poskytnutie záruky v lehote štyroch mesiacov na poskytnutie záruky pre mladých ľudí v prípade tých NEET, ktorí nie sú vedení v evidencii UoZ a budú sa zúčastňovať na aktivitách vykonávaných v pôsobnosti rezortu školstva, vedy, výskumu a športu.

Z.: MŠVVŠ SR

T.: v rokoch 2014 – 2016

5.2. V oblasti práce s mládežou (v pôsobnosti rezortu školstva, vedy, výskumu a športu)

Podporné opatrenie č. 1

Prostredníctvom národného projektu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje zabezpečiť v období 2014 – 2020 experimentálne overenie činnosti moderných centier mládeže na komunálnej úrovni s cieľom zabezpečiť informačné aktivity a príležitosti na neformálne vzdelávanie v práci s mládežou, a to najmä pre mladých ľudí s nedostatkom príležitostí, vrátane NEET a nezamestnaných.

Z.: MŠVVŠ SR

T.: v rokoch 2014 – 2016

Podporné opatrenie č. 2

Prostredníctvom národného projektu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje zabezpečiť v období 2014 – 2020 v spolupráci MŠVVŠ SR a MPSVR SR podmienky pre vykonávanie dobrovoľníckej služby, prostredníctvom ktorej by mladí ľudia získavali kompetencie pre plnohodnotné uplatnenie sa v pracovnom živote. Dobrovoľnícka služba v mládežníckych, ale aj iných štruktúrach, zabezpečujúcich verejnoprospešné služby, je príležitosťou na ďalšie vzdelávanie a zvyšuje záujem mladého človeka o spoločenský a pracovný život. Vykonávanie dobrovoľníckej služby môže prispieť k získaniu potrebných vedomostí a zručností, ktoré im pomôžu nájsť si adekvátne zamestnanie.

Z.: MŠVVŠ SR

T.: v rokoch 2014 – 2016

Nápravná fáza:

5.3. V oblasti podpory zamestnávania a zamestnateľnosti mladých ľudí

Podporné opatrenie č. 1

Pripraviť možnosť zavedenia nového aktívneho opatrenia na trhu práce (AOTP), ktorým môže byť napr. príspevok **na podporu vytvorenia prvého pracovného miesta** (vznik prvého pracovného pomeru, podpora garancie prvého pracovného miesta, preskúmanie možnosti podpory deleného pracovného miesta, novela zákona o službách zamestnanosti).

Z.: MPSVR SR v spolupráci s ústredím

T.: do 31. marca 2014

Podporné opatrenie č. 2

Vypracovať návrh **na úpravu absolventskej praxe** (§ 51 zákona o službách zamestnanosti) tak, aby jej vykonávanie UoZ podľa súčasného právneho stavu bolo nahradené pracovným pomerom absolventa školy, pritom vychádzať z projektového zámeru projektu „Praxou k zamestnaniu“.

Z.: MPSVR SR v spolupráci s ústredím

T.: do 31. marca 2014

Podporné opatrenie č. 3

Pripraviť návrhy projektu, projektov, ktoré zabezpečia pre mladých ľudí do 25 rokov veku

- **šancu na zamestnanie alebo šancu na prax,**
- **druhú šancu na vzdelanie** (ukončenie základnej školy, získanie kvalifikácie),
- prípravu na **začatie samostatnej zárobkovej činnosti,**
- **podporu poradenstva a pomoc mladým ľuďom** (vrátane zvýšenia počtu odborných poradcov) pri ich prechode zo školy do zamestnania (poradenstvo pri voľbe povolania, individuálne poradenstvo, tréningy zručností, pomoc alebo asistencia pri začleňovaní na trh práce do zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti).

Z.: ústredie

T.: do 31. marca 2014

Podporné opatrenie č. 4

V pripravovaných projektoch súvisiacich s **tvorbou pracovných miest zohľadňovať cieľovú skupinu mladých ľudí do 25 rokov veku**, ktorí sú UoZ.

Z.: MPSVR SR, ústredie

T.: v rokoch 2014 - 2016

Podporné opatrenie č. 5

Najneskôr **do 4 mesiacov** potom, čo mladí ľudia do 25 rokov veku prídu o prácu a sú zaradení do evidencie UoZ alebo ukončia sústavnú prípravu na povolanie a sú zaradení do evidencie UoZ, zabezpečiť im ponuku jednej z týchto aktivít:

1. vhodné zamestnanie,
2. účasť na absolventskej praxi v odbore (§ 51) alebo účasť na projektoch a programoch podľa § 54 novely zákona o službách zamestnanosti,
3. vzdelávanie a prípravu pre trh práce,
4. odborné poradenské služby, informačné a poradenské služby,
5. účasť na iných AOTP, napr. podľa § 50 novely zákona o službách zamestnanosti,
6. informácie o možnosti zamestnania prostredníctvom služieb a systémov, akými sú napr. EURES.

Ponuky viesť v príslušnom Informačnom systéme.

Z.: úrady

T.: v rokoch 2014 - 2016

Podporné opatrenie č. 6

Prostredníctvom odborných poradenských služieb vykonávaných podľa novely zákona o službách zamestnanosti zisťovať osobnostné predpoklady, schopnosti mladých ľudí – UoZ do 25 rokov, na výkon požadovaného zamestnania, zhodnocovať ich kompetencie, diagnostikovať a rozpoznať prekážky ich vstupu na trh práce a na tomto základe **identifikovať najmä tých, ktorým hrozí, že si nenájdu zamestnanie ani možnosť ďalšieho vzdelávania.**

Z.: úrady

T.: v rokoch 2014 - 2016

Podporné opatrenie č. 7

Vytvárať lepšie ciele a individualizované činnosti pre všetkých UoZ vrátane mladých ľudí do 25 rokov. Pritom zohľadniť novo zadefinované skupiny UoZ (napr. občan, ktorý dosiahol vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie), ktorí sa považujú za znevýhodnených UoZ podľa § 8 zákona o službách zamestnanosti s cieľom zamerať služby zamestnanosti na najrizikovejšie skupiny na trhu práce.

Z.: úrady

T.: v rokoch 2014 - 2016

Podporné opatrenie č. 8

Zabezpečiť, aby osobitne mladí ľudia – UoZ do 25 rokov mali **všetky informácie o dostupných službách zamestnanosti a formách podpory.** Osobitne prostredníctvom **samoobslužných zón**, kde majú prístup do informačných systémov, do prehľadu voľných pracovných miest, ako aj do internetových portálov na vyhľadávanie informácií o trhu práce.

Z.: ústredie a úrady

T.: v rokoch 2014 - 2016

Podporné opatrenie č. 9

V rámci odborných poradenských služieb zamestnanosti **umožniť a podporiť individuálne akčné plánovanie** u mladých ľudí – UoZ do 25 rokov, založené na princípe obojstranných záväzkov. Špecifickú pozornosť venovať možnosti vypracovania Individuálnych akčných plánov, a to najneskôr do 4 mesiacov po zaradení do evidencie UoZ. Zohľadňovať aj potrebu individuálneho poradenstva pri odstraňovaní bariér, ako aj potrebu zaraďovania mladých ľudí

do vzdelávania a prípravy pre trh práce, najmä pri nesúlade dosiahnutého vzdelania a požiadaviek a možností trhu práce.

Z.: ústredie a úrady

T.: v rokoch 2014 - 2016

Podporné opatrenie č. 10

Intenzívne využívať možnosti vypracovania **Analýzy individuálneho potenciálu** v rámci Integrovaného systému typových pozícií, prednostne pre mladých ľudí do 25 rokov.

Z.: ústredie a úrady

T.: v rokoch 2014 - 2016

Podporné opatrenie č. 11

V rámci informačných a poradenských služieb poskytovaných úradmi žiakom stredných škôl a ich zákonným zástupcom v školách alebo v školských zariadeniach alebo na mieste určenom úradom **propagovať podnikanie a samostatnú zárobkovú činnosť**; mladým ľuďom - UoZ do 25 rokov, ktorí majú predpoklady na výkon samostatnej zárobkovej činnosti, prednostne poskytovať informácie a odborné rady **o možnostiach zabezpečenia absolvovania prípravy na začatie prevádzkovania samostatnej zárobkovej činnosti**, súčasťou ktorej je aj vypracovanie podnikateľského zámeru.

Z.: úrady

T.: v rokoch 2014 - 2016

Podporné opatrenie č. 12

Zabezpečiť **návrh alokácie finančných prostriedkov** na zavedenie záruky, v rámci budúceho Operačného programu Ľudské zdroje pre obdobie rokov 2014 – 2020.

Z.: MPSVR SR

T.: do 20. januára 2014

Podporné opatrenie č. 13

Zohľadňovať percentuálny podiel vytvorených, resp. podporených pracovných miest pre mladých ľudí pri posudzovaní žiadostí o poskytnutie štátnej pomoci.

Z.: MH SR, MDVRR SR, MPRV SR, MŽP SR, MZ SR, MK SR, MŠVVŠ SR, MV SR, MO SR, MPSVR SR, VÚC, obce

T.: 2014 -2020

Podporné opatrenie č. 14

Prostredníctvom verejnej prezentácie a publikovania zámerov MPSVR SR a ústredia vykonávať **informačnú kampaň o implementácii záruky**.

Z.: MPSVR SR, ústredie

T.: do 31. marca 2014

Podporné opatrenie č. 15

V rámci web sídla MPSVR SR a ústredia zaviesť **samostatnú informačnú zložku** o záruke vrátane odkazov na súvisiace web stránky (napr. dokumentov EK – balík opatrení pre zamestnanosť mladých; Národná sústava povolání – www.sustavapovolani.sk; Integrovaný systém typových pozícií – www.istp.sk; možnostiach ďalšieho vzdelávania – www.minedu.sk; Národná agentúra programu celoživotného vzdelávania – www.saaic.sk; Národný ústav celoživotného vzdelávania – www.nuczv.sk); Národná agentúra programu Mládež v akcii – www.iuventa.sk, www.mladezvakkii.sk).

Z.: MPSVR SR, ústredie

T.: do 28. februára 2014

5.4. V sociálnej oblasti

Podporné opatrenie č. 1

V Operačnom programe Ľudské zdroje pre obdobie 2014 – 2020 viesť „program osobitnej podpory zamestnávania mladých ľudí po ukončení náhradnej starostlivosti alebo po výkone trestu odňatia slobody“. Získanie zamestnania pre osoby v prvej cieľovej skupine je spravidla ich existenčnou záležitosťou, nakoľko takéto osoby sa v zásade nemôžu spoliehať na pomoc svojej biologickej rodiny. Zároveň takáto skutočnosť priamo ovplyvňuje aj možnosť získania, resp. zabezpečenia bývania. Dôvodom zaradenia druhej cieľovej skupiny je poznatok z praxe o reálnej nemožnosti nájdenia zamestnania zo strany mladých ľudí po skončení výkonu trestu odňatia slobody napriek splneniu príslušných kvalifikačných predpokladov.

Z.: MPSVR SR

T.: podľa schvaľovacieho procesu OP LZ

Podporné opatrenie č. 2

Zabezpečiť úpravu, presadzovanie a uplatňovanie osobitného prístupu v prípadoch napr. mladých ľudí z marginalizovaných rómskych komunit alebo ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením, ktorí sú vystavení viacnásobnému znevýhodneniu. Rovnako zásadnou požiadavkou by mala byť aj realizácia záruky uplatňovaná vo vzťahu k mladým ľuďom so zdravotným postihnutím so zvyškovým pracovným potenciálom, kde ide tiež o prostriedok ich integrácie, s dôrazom na potrebu eliminácie ich zdravotného znevýhodnenia.

Z.: MPSVR SR

T.: v rokoch 2014 - 2016

Podporné opatrenie č. 3

V implementačných aktivitách určiť zodpovedajúci prvý krok na poskytnutie záruky pre mladých ľudí v lehote štyroch mesiacov na poskytnutie záruky v prípade tých NEET, ktorí nie sú vedení v evidencii UoZ a budú sa zúčastňovať aktivít na podporu ich aktívneho sociálneho začlenenia.

Z.: MPSVR SR

T.: v rokoch 2014 - 2016

ZÁVER:

Mladí ľudia v Slovenskej republike majú na trhu práce špecifické postavenie. Mnohé z prijatých reforiem sa už plnia. Prijaté podporné opatrenia na obdobie rokov 2014 – 2016 prispievajú k realizácii záruky. Plánované reformy a iniciatívy, ktoré sú adresované iba pre mladých ľudí do 25 rokov veku a sú zamerané výhradne na ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy alebo stáže v lehote štyroch mesiacov po strate zamestnania alebo ukončení formálneho vzdelania sú z časového, inštitucionálneho a finančného hľadiska podrobne rozpracované formou **Národného plánu implementácie Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike**. Je vypracovaný v súlade s osnovou zaslanou Európskou komisiou a je súčasťou Prílohy č. 1 tohto materiálu. *Spoločné vyhlásenie Rady solidarity a rozvoja SR na podporu realizácie Záruky pre mladých v Slovenskej republike* je súčasťou Prílohy č. 2 tohto materiálu.